

Iagttagelseshjemmet Roskilde Hvile

Den 6. juni 1944 gik de allierede styrker i land på den franske kyst, idet jeg havde fået en stilling på "Foreningen af 1837 til forsømte børns frelse" 's institution Roskilde Hvile, et iagttagelseshjem for adfærdsvanskelige drenge. Oprindeligt havde hovedbygningen været landevejskro, deraf navnet, hvor den store sidebygning havde været kornmagasin og brænderi. Siden var der tilføjet en tredje længe med køkken, spisesal, legestue og sovesale. Der var 48 elever i alderen 6-15 år, foruden 15-20 lærlinge, der boede og spiste på hjemmet, men i øvrigt var i lære inde i Roskilde by.

Ved siden af Roskilde Hvile lå et pighjem med 20 piger, som vi underviste sammen med drengene.

Roskilde Hvile blev ledet af et forstanderpar og 3 lærere, hvoraf jeg var den tredje. Desuden arbejdede et antal kvindelige assistenter med pasning og vedligeholdelsen af drengenes tøj.

Vi lærere deltog også i det praktiske arbejde. Når vi havde vagt begyndte dagen kl. 6 med opkald af lærlingene, der skulle af sted på arbejde, så snart morgenmaden var indtaget. Siden fulgte vækning af drengene på de to sovesale. Det var tit nogle søvndrukne fyre, der skulle hives ud af sengene til det obligatoriske kolde morgenbrus. 28 drenge i kø for at få skyllet søvn, snot og urin af kroppen, men der var ingen vej udenom. Hver dreng redte sin egen seng, og det skulle være med pinlig præcision.

Så fulgte opsyn under morgenmåltidet, øllebrød, the og rugbrød med marmelade. Herefter samledes alle til morgensang og bøn og om lørdagen oplæsning af næste dags prædikentekst. Eleverne var delt i to hold, små og store. Mens de store gik til skolestuen, skulle jeg tage mig af de yngste. Det blev til praktiske opgaver i den store urtehave, brændesavning eller rengøring af gårdsplads mv. Jeg lærte at lægge urtefrø i bede, plante kål og prikke jordbærplanter. Efter middagen byttede holdene om, og jeg gik i skolestuen med undervisning til hen ad spisetid.

Om aftenen havde en lærer altid opsyn med eleverne under deres leg, om sommeren på idrætspladsen og om vinteren i legestuen. Her kunne luften være ganske tyk og ildelugtende af ca. 50 drenges tumlen omkring med alskens legetøj. Jeg tror alle skulle være i seng kl. ca. 21, men forinden skulle børnene vaskes grundigt, og negle og ører blev dagligt eftersat. Det blev en lang dag, før vi lærere havde fri. Hvis vi havde vagt var dagen endnu ikke sluttet, for inden vi selv gik til ro, skulle nogle sengevædere hives ud af køjerne endnu engang. Alt i alt blev det til 50-60 timer på ugebasis.

Disciplinen var hård. Både 1. og 2. lærer var unge lærere kommet direkte fra militæret som korporaler. Der vankede manganen en knaldende lussing selv for mindre forseelser, men drengene kunne også være stride. Skulle jeg overleve, var jeg nødsaget til at benytte

samme principper som mine kollegaer. Heldigvis udviklede mit forhold til børnene sig ret hurtigt, så korporlig afstraffelse hørte til sjældenhederne. Måske skyldtes det også et øget kendskab til de stakkels drenges fortid, deres familiemæssige baggrund og opvækst ofte i Københavnske baggårde. Jeg kom til at holde af dem. Børnene var tvangsanbragte af kommunale børneværn og hos os skulle de være under iagttagelse, hvorefter vi skønnede hvorhen de bedst kunne anbringes, til børnehjem, sinkehjem, familiemæssig pleje eller hjemsendes. Så godt syntes jeg om dette mit job, at jeg overvejede at forblive inden for børneforsorgen. Alligevel fandt jeg det hensigtsmæssigt at orientere mig mod folkeskolen og bad om en udtalelse fra forstanderen om mit virke gennem næsten 2 år. Vent, sagde forstanderen, førstelæreren rejser snart herfra, så får du hans stilling, for du har en fremtid inden for forsorgsarbejdet.

Med en anbefaling i lommen forlod jeg alligevel Roskilde Hvile d. 1. april 1946 og blev vikar med Frydendal skole i Skamstrup, Frydendal Kommune. Da stillingen som 2. lærer blev opslået ledig søgte jeg og fik den med fast ansættelse pr. 1. okt. 1946. Mine 2 år som aspirant var således aftjent på kortest tænkelig måde, og jeg havde oplevet og lært meget i disse år. Samtidig blev den ægteskabelig fremtid fastlagt, og d. 17. okt. 1946 blev Eva og jeg gift i Alleshave Kirke. Mine svigerforældre holdt et stort bryllup for os med mange gæster og mange gaver fra nær og fjern. De hjalp os også med møbler og husgeråd, for det var ikke meget, jeg havde sparet op, når læsegæld samtidig skulle afvikles. Vi manglede intet, da vi flyttede ind, hvor skolen ligger lunt bag skoven. Jeg var 24 år og Eva 20 år, så vi var ret grønne, men med mod på livet.

Skolen var 5-klasseet, hvor 1. og 2. klasse blev undervist i forskolen af en lærerinde, mens resten af eleverne, 3. - 7. årgang blev undervist af førstelæreren og mig. Vi blev hurtigt gode venner med førstelærersfamilien Aage og Dagny Andersen. Navnlig blev forholdet mellem fru Andersen og Eva meget åbent. Det er næppe for meget sagt, at Dagny tog sig af Eva, som var hun hendes datter. Hun var belevet, iderig, samværssøgende, og hun fandt i Eva en veninde, hun kunne fæste lid til. Lærer Andersen havde et vanskeligt sind og var ikke på nogen god fod med beboerne, men mellem ham og mig udveksledes aldrig skarpe ord.

Eva og jeg fik hurtigt gode venner, da jeg kom med i F.F. og blev kredsfører. Faktisk medbragte jeg selv drengene fra skolen, idet der kun var svage rester tilbage af kredsen, men heldigvis nogle gode førere. I løbet af de næste par år (1947-48) voksede kredsen til ca. 60 medlemmer. Det blev nogle dejlige timer sammen med drenge og førere ved ugentlige møder, festlige arrangementer og lejrture. Forhåbentlig har dette F.F. arbejde på kristen grund sat sit præg på disse drenge og rustet dem til livtag med tilværelsen.

Vor tilknytning til andet kirkeligt arbejde blev spinkelt. Vort friere syn på kristenlivet var ikke velkomment blandt venner af Indre Mission. Ved et møde i deres Missionshus blev forholdet til biograf drøftet, hvor vi forfægtede det synspunkt, at man burde støtte

biografen, når der kom gode film. Bagved sad et par damer, og vi hørte dem sige til hinanden: Hvem har sendt bud efter dem? En sådan velkomst befordrede ikke en nærmere tilknytning til missionen.

For nu at få afklaret om vor plads var i folkeskolen eller inden for forsorgen, tog jeg på årskursus i København i 1949-50 hovedsagelig med psykologi men også med dansk som fag.